

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI AR:
Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:

dr. BALOGHY ERNŐ.

Kiadótulajdonos:

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEKET
és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal vesz fel.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

A népkönyvtárakról.

(T. Z.) Pillantsunk be ma akár-melyik ujságba, abban legkevesebb hat cikket — kicsit, nagyot — fogunk találni: a szociálistákról. Már valóságos irodalmi típusok ők, kikből egy egész legiója az íróknak merit inspirációt. És azután ne legyen büszke az a szurtos lakatos legény, vagy az a cingár szabó segéd a szocialista mivoltára, ha azt olvassa legalább is husz ujságban, hogy ő ezen vagy azon a gyűlésen szónokolt, vagy pedig, hogy egy meglehetősen irodalmi nivón alul álló fürmedvényért feleselni bátorkodott itt — vagy amott a sajtóbirósággal.

Nem volna ember, ha belé nem ütne a hiuság és e kétes szerepléseit nem tekintené korlátlan sikernek, vagy olyan győzelemnek, mely bizton diadalra viszi az „elveket”. Mert minden ilyen szereplő kis emberke szentül meg van arról győződve, hogy egy szavától függ az egész világ sorsa. Lám és ez a mi hibánk. Feltűjük a dolgokat és a semmiből csinálunk valamit. Így tettünk a dákoromán pópákkal, akikből martirokat csakis mi faragtunk s így

teszünk most a szocialista apostolokkal. Mi teregetjük eléjük a vörös posztót ahelyett, hogy közönbösen haladnánk el mellettük, a közigazgatási hatóságok pedig, ahol tiszteletlenséget tapasztal-nának a törvény vagy a társadalom ellen, kétszeres erővel akadályoznák meg a szereplésre vágyó alakok feltűnézését.

Mert reánk, a társadalomra sokkalta komolyabb feladatok hármanak e modernkori eszmeburjánzással szemben, mintsem a nagydob verése. Hiszen midőn azoknak a bizonyos alakoknak önmagunk adunk alkalmat feltűnési vágyaiknak elérésére, magunk alatt vágjuk ki a fát és a mi rettenetes csodálkozásunk, ámulásunk a legveszedelmesebb szaporítása az „apostolok” seregének.

Eddig megszámlálhatatlan azon metódusoknak száma, melyeket egyes gondolkodók a szocializmus tovaterjedésének meggátolására ajánlanak a társadalomnak. Van közöttük sok jó, de van közöttük sok hasznavehetetlen is. Van amelyik elméletben igen szép eredményekkel kecsegtet, a gyakorlatban

azonban használhatatlan, viszont van közöttük sok olyan, amelynek pusztán gyakorlati haszna abból állana, hogy pár év alatt itt volna a negyedik rendnek halálharca a tőke és az intelligens osztály ellen. Tehát egy metódus sem válik be. Nem pedig azért, mert a mostani veszedelmesnek deklarált áramlat csak akkor szenvedne hajótörést, ha az általános haladás, a felvilágosodás éltető levegője behatolhatna, azokba a kunyhókba, melyekből ma a céltudatos elbutítás dögletes levegője szivárog ki.

Lapunknak mult számában szólunk egy készülőben levő társadalmi akcióról. A gazdasági körök, melyek leginkább szenvednek a szocialista izgatás által voltak az első, kik a népek felvilágosítását tűzték ki feladatukul, mint az egyedüli módot, mely békés eszközökkel teremtené meg a helyes állapotokat. Feltétlenül célirányosnak kell elismer-nünk ezen eszmét, mert a mi viszonyaink mellett csak ez a helyes. Mert ne szépítgessük a dolgokat, a mi népünk még rettenetesen hátramaradott. Vannak községeink, ahol a lakosságnak egyharmada ismeri csak a betűt. Az iskola

A „BÁCSKA” TÁRCÁJA.

Nyíl, nyíl, nyíl . . .

Nyíl, nyíl, nyíl a szép rózsá . . .
S mi mondjuk, mondogatjuk,
Nagy büszkén letagadjuk:
Nem láttam soha!
Nem ismerem,
Nem létezik.
Bohó poéták
Almodják, képzelik.

Nyíl, nyíl, nyíl a szerelem . . .
S mi mondjuk, mondogatjuk,
Nagy büszkén letagadjuk,
Hogy: Nem ismerem!
Am egy napon
Váratlanul,
Kéretlenül — jaj!
Szívünkben felvirul.

Nyíl, nyíl, nyíl a szívbe lenn.
S többé nem mondogatjuk,

Büszkén le nem tagadjuk

Hogy: Nem ismerem.

Szóltan, néma

Lesz ajakunk

S mint a poéták

Ébren is álmodunk.

Molnárné Radich Jolán.

A tavaszi képkiallítás.*)

A kiállítás legszebb alkotása ott függ a szerény I. teremben, 47. szám alatt, két Jendrassik-kép között. Én úgy érzem, hogy egy erőben hatalmasabb és művészi értékben gazdagabb képtermés mellett is, Lotz Károly alkotását egy külön szoba illette volna meg, mert egészen bizonyos, hogy ez a „Női arckép” azt a szobát teljesen betöltötte volna. Ott, ahol Lotz Károly mester ilyen nemes éneket mond az ifjuságról, a szépségről, hallgatni illik mindenkinék. Ritkán nagyon ritkán beszéltek ilyen szépen a vonalak és a színek a leány szépségről és a leánylélekről

*) Megjelent „A Hét” 1904. évi április hó 3-iki számában.

Hát igen! Az évek kérlelhetetlenül mennek és mulnak, de a mester lelke mindig ifju és tüde marad. Szereti az életet és rajong a szépért. A lelke fényes ezüst tükörhöz hasonlít és az, ami szép, kristálytisztán ragyog vissza benne: és ezt a képet hű igazsággal, igazi művészi alázatossággal adja vissza vonalban és színben. Ez a gyönyörű munkája azt közli velünk: Ime, ezt láttam; hű és őszinte voltam, és alázatos a hatalmas természet szépsége iránt és mert én csak ember vagyok és nekem, hogy lelkem szerint elbeszéljem azt, amit láttam, csak a szörből való ecset adatott!

És ez így van. A kép igazságot mond. Nincsen rajta sem színben való tulzás, sem rajzban való stilizálás, sem más módokon való hatáskeresés, sem semmi hazug beszéd, ami azt mutatná, hogy a művész erősebb akart volna lenni, mint a természet. Egy fiatal leány szépséges arcképét festette meg anélkül, hogy a mester virtuóizitása előtérbe lépne és sértene bennünket. A mestert jóformán nem is látjuk, annyira leköt bennünket maga az a lenny-lélek, aki pontosan meghatározott cél nélkül a távolba néz a maga bizalomteljes, életkedvtől ragyogó szép szemével. A mester a szabad természetbe

nem teljesíti kötelességét, a községek szellemi vezetői nem foglalkoznak a nép oktatásával, tanításával, a vidéken levő közigazgatási hatóságok pedig nem tekintik feladatuknak a népnek szellemi életébe befolyai, illetve azt helyesen irányítani. A közömbösség elve uralkodik ott és abban, ahol és amiben egyedül az ideális gondoskodásnak van a jövőre kiható fontosságánál fogva egyedül létjogosultsága.

A mi népünk már faji különlegességénél fogva hirtelen és lobbanékony. Egy röpke szó, melynek hangzása ritkán áll egyvonalban annak értelmével is, képes bizonyos fokú mozgalmat előidézni. A paraszt az ő korlátolt gondolkodásával tetszetősnek találja és követi azt. Innen származik azután az, hogy a legkétesebb existenciák nagyhangzása, de alapjában véve üres frázisai képesek a mi népünket kizökkenteni életfolyásának rendes medréből és belevinni őket a meggondolatlan tulkapásokba.

A mi népünk bár nagyon szeret olvasni, mégis keveset olvas. Nem olvas pedig azért, mert részben nem tud, részben pedig nincsen alkalmat olyast olvasni, mely lelki világát megragadná és hasznára válnék. A községekben, bár a törvény elrendeli, nincsenek népkönyvtárak. Ez pedig nagy baj, mert népünk nélkülözi ezáltal azt a lelki táplálékot, mely nemesen, célirányosan irányítaná gondolkodását. A községek szellemi életének mai irányítói az utcasarki kupaktanácsok, a korcsmai tudákosok és sajna a leleránduló szociálista „szereplő” alakok.

A kupaktanács örökös és agyoncsépelet témája a politika, mert a mi parasztunk örülten szeret politizálni.

Ez nem volna baj, ha a sarki vitakozások tényleg az ország ügyes-bajos dolgairól folynának, csak hogy azok távol állanak attól. Egyebet sem tesznek ott, mint szídják a közvetlen felettük álló hatóságokat és ha ebből kifogytak, eltöprengenek órák hosszat, vajjon japán győz-e a muszka felett, vagy megfordítva. Fontosabb ez nekik mindennél. A korcsmában hasonlóképpen megy a dolog s a korcsmai hangadó tudákosok nagyobb tekintélynek örvendenek, mint ezer tanító.

A szociálista demagógoknak pedig feltétlenül hisznek, annak minden szavát szent igeként őrzik meg. És pedig azon egyszerű okból, mert az az ember messziről jött, hihetetlen messziről: Pestről. Ez az ami feltétlenül imponál. És merné csak valaki előttük a pesti urról azt állítani, hogy az egy kiebrudalt facér pincér, avagy egy minden országotat végigjárt takács legény, kész volna az életveszedelem. Így van ma a mi népünk kiszolgáltatva minden káros áramlatnak.

Pedig milyen egyszerű módokkal lehetne az másként. Az első lépés volna a népkönyvtár felállítása. A népet a papnak, a jegyzőnek, a tanítóknak, földbirtokosoknak oda kellene kedves hangon terelniük abba a második templomba és ott kellene őt fölvilágosítani mindarról, amit az istenházában csak egyoldalulag ért meg és odakünn legtöbbször ellenére cselekszik. A lelkésznek nem volna szabad megelégednie a vallási bigottizmussal, hanem a krisztusi tan szabad szellemében kellene irányítani a könnyen befolyásolható parasztnak külső életét is. Mert hiszen legtöbb esetben valóban komikus, hogy a földön vánszorgó fanatikus hívő, az életben

vagy a legraffináltabb gazember, vagy pedig oly ostoba, hogy a legüresebb szóbeszéd is befolyásolja tetteit. A jegyzőnek arra magaslatra kell helyezkednie, amelyen nem annyira az anyagi előnyök teremnek, mint inkább az erkölcsi sikerek. Mert ha a falu jegyzője csak a saját vagyonosodására gondol, sokszor összeütközésbe kerül népével és ezáltal ő az egy ember, okozója lesz száz és száz ember bajának. Ily értelemben kell dolgozniok a többieknek is.

Ha a községben fennáll a népkönyvtár és a nép hozzászokik e kedves helyhez, rögtön megváltozik a jelenlegi szomorú kép. A mi népünk szeret tanulni és ha egyszer megtanulta azt, hogy mi a jó könyv, akkor azt soha el nem fogja feledni. Ma még elég neki a biblia — holnap majd megtanulja, hogy a bibliához még sok egyéb kell, hogy valójában felismerje azt a halhatatlan embert, aki érettségünk halt meg a keresztfán. Ezzel mekkora tágulni fog s fogékony lelke mohón fog táplálkozni abból, amit jólétének, boldogulásának megalapításához mint egyedül üdvöset a jó könyvekből meg is fog ismerhetni.

Ha ma az olvasni tudó parasztot elnézzük, amint az olcsó ujságba merül, látni fogjuk mily mohón falja a betűket magába. Szinte csillog a szeme az élvezettől. De mi érdekli őt ma az ujságban? A hihetetlenül rossz kép, a szenzációsan kicirkalmazott bűnesetek, tehát csak az, ami alacsony nívón álló intelligenciájával párhuzamosan halad. Egyéb semmi.

Ezzel azonban nem szabad a társadalomnak megelégednie. Mert amíg az egyszerű parasztot csak a korlátolt és alacsonyan járó képzelete irányítja,

állította be ezt az előkelő, intelligens fejű úri leányt és mezei virágokat adott a kezébe. Ott van a sárga fejű székfű, a pipaes, a kék buza-virág és a vad lóhere virágja a kezében. Mögötte halmos vidék, ő maga fehér ruhában virágos réten áll, mert az úgy van, hogy mindnyájan egyedül állunk a szabad természetben és amikor virágokat szedünk, bizalomteljesen és ragyogó szemmel nézünk a saját kicsi életünk problémái elé!

Ez a kép az egyetlen igazi eseménye ennek a kiállításnak.

Aki megnézi ezt a csodaszép képet, igazat fog nekem adni!

*

Es most nézzük meg a kiállítást!

Szívesen elhiszem, ha mondják, hogy az I. terem luxuriózus berendezése szükséges volt. Nem kutatom, hogy a Schmidt-cég régi butorai között van-e utánczó, mert — habár ez a nagy terem inkább egy elég jó izléssel összeállított butoraktárhoz hasonlít — mégis itt-ott csakugyan láthat az ember valami szépet is.

A kedvelőknek nagy öröme fog válni, ha a Zsolnay Miklós gyárából kikerült és alakra

és színre egyaránt disztigvált eusin-vázákat figyelmükre méltatják.

Ebben a díszes nagy teremben két híres mesternek összesen négy képe függ és azonfelül vagy 10—12 igen figyelemre méltó apró bronz mellett látható Ligeti Miklósnak összesen nyolc arckép-szobra, melyek közül egyszerű, tiszta és biztos kezelésénél fogva különösen kiválik a Zichy Ludmilla comtesse igen kedves márvány-képmása.

Benezur Gyula „Király képén”, ugymint a mester minden alkotásán, a csendéleti részek gyönyörűek és csak sajnálni lehet, hogy a fej tulságosan sötéten van tartva. Első tekintetre meglepő módon hat Schlauch Lörine bibornok arcképe! Ime, egy hatalmas kép, amely reprezentálni akarja azt a nagyon zseniális embert. A nagyméretű kép teljesen tele van a bibornoki pompával és lényegében ez a luxuriózusan fényes ruha adja meg a kép egész tartalmát. Az arckép hangsúlyát ez a fényes dísz hordja.

A bibornok tartása — és azt hiszem, minden bibornok tartása ilyen — előkelő és büszke. A nézése — és azt hiszem, minden bibornok nézése ilyen, ha lefestik — hideg, előkelő és minesen benne semmi intimitás,

semmi abból, ami a meleg élet szeretetét éreztetné, ami a nézőt az ő szívéhez, vagy intelligenciájához közelebb vinné — ha volt neki szíve, vagy ha volt neki intelligenciája.

Ez a két értékes viaticum nem minden ember és nem is minden bibornok sajátja. Csak kevés embernek és eszerint még kevesebb bibornoknak jutott ebből annyi, hogy másoknak is adhasson belőle.

Ámde Schlauch Lörincz embertársunk, amellet hogy a bibornoki pompa és dísz jutott neki osztályrésztül — gazdag és előkelő volt a szívével és az eszénél fogva is — és én azt hiszem, hogy ez a két utóbbi körülmény volt az ő földi pályafutása alatt a fontosabbik.

Sokáig néztem ezt a hatalmas és mesterhez illő módon megfestett reprezentáló képet. Miért, hogy ez a gyönyörű bibornok-palást erősebben hat, mint benne az ember? Miért, hogy abban a nagy, fejedelmileg hideg pompában, amely végre is csak mulandó semmisség — elvész az, ami az emberben halhatatlan — a szeretettel és észszel telített lélek?

Milyen erőteljes nagy alkotás lehetett volna e kép, ha ebben a nagy pompában megláhattuk volna a pompánál nagyobb embert!

addig a legnaivabb ostobaság is ur lehet fölötté. A pesti szó addig korlátlan parancsolója és a szocialisztikus törekvés mételyszó befolyása uralja testét, lelkét. Ennek gátat kell vetnünk, mert védekeznünk kell. És miért ne védekeznünk ha lehet nemes eszközökkel. Emeljük magunkhoz a népet és juttassunk nekik is részt abból, amit mi a szellemi munkával megszerezünk.

Szaporítsuk a községekben a sok önző szövetkezetek mellett a szellemi menedékházakat és ne elégedjünk meg azzal, hogy a népnek olcsó pénzeket biztosítunk. Mert a népnek éppen azok a sok spekuláns pénzintézetek a legnagyobb ellenségei. A népnek nemcsak kenyérre van szüksége, hanem egyébire is. Az országnak pedig feltétlenül békeségre és kulturális haladásra.

Ha ez meg van, akkor nincsen szocializmus, nincsen izgatás, de van kenyér és egyéb is!

Hassunk tehát oda mi a társadalom, hogy a községek legkisebb kunyhójába is behatolhasson az igazi felvilágosodás isteni sugara a jó könyvek útján. Alapítsa az állam, a megye mindenütt népkönyvtárakat, illetve rendelje el azoknak mielőbbi felállítását és ne tűrje egy pillanatig se tovább, hogy a községek a népkönyvtárak felállítására kiutalt összegekkel sáfárkodjanak és kölcsönképen a népnek kiadják. Mert ezáltal halálosan sértik a legszebb eszmét és azzal a pézzel, amely a legnemesebb eszméért letett áldozat, koldusbotra juttatnak ismét néhány száz családot.

És ha egyszer a felvilágosodás szelleme behatolt a legködösebb főbe, akkor nem kell félnünk a szociáliz-

mustól, mert a nép maga fogja megvetni a ma szereplő kétes existenciákat.

Monte-Carlóból.

Köszöntlek csodaszép Riviera, szépséges bazája az örök tavasznak!

Világjáró turisták rég kimondták a megdönthetetlen ítéletet, hogy a Rivierához hasonlítható vidéke a földgömbnek nincs, ahol a a délvidék színpompás virágdisze közt illatos narancsfák, sötétzöld babérlegetek, karsu pálmák és viruló olajfák árnyában Nizza, Monacó, Monte Carló és Mentone simul az azurkék Földközi tenger partjához.

Mindegyikének megvan a maga külön festői szépsége, külön varázsa, külön élete és ha valamennyit végigjártuk és végigéltünk, a gyönyörtől megittasult lélek tepelődő bizonytalansággal veti fel a kérdést, hogy: „melyiket szeressem — melyiket szeressem?”

Én téged választalak százszorszép Monte-Carló! mosolygó viránya a természet remekének és sötét tanyája az emberi szenvedélyeknek.

Ha még egyszer paradicsomra lesz a természetnek szüksége, úgy bizonyára reád fog a választás esni szép Monte-Carló, itt legalább kéznél lesz a kigyó is, amely ha subogó selyemben jár és ragyogó ékszerket hord is, nem kevesebbé csabító és nem kevesebbé vezelyes.

Delelőtt 10 órára jár az idő. A nap aranyugarakban fűrdeti már a csodaszép tengerpartot, amelyet a monacói öböl sötét kék hullámai csapdosnak. Balsamos illat tölti be a levegőt, szív és lélek tele kéjjel, mámorral s ki gondol itt a gonddal? Csevegve, kacagva hullámszik fel és alá a világ minden tájáról idereseglett nemzetközi társaság és a természet és művészet egyittes remekelésével megalkotott ezen csodás partról vágyteli pillantásokat vetnek az emberek a szerencse istennőjének templomára a pazar fénynyel felépített kaszinóra, amelyben az arany kultusznak emelt oltárok mögött felcsendül azonnal az áldozatra hívogató szózat: „Faites le jeu messieurs!”

Tíz óra van, a kaszinó szárnyas ajtai feltárulnak és most tenger mit ér, mit ér

part neki, aranyat kíván, aranyért ver szíve. Nehány perc alatt tres lesz a tengerpart, a virágok ezerszínű színpompájától ékes sétány és lázasan siet mindenki a kaszinó termeibe, hogy elsőnek mutassa be áldozatát a modern molochnak, a „cercle des etrangers de Monaco” ártatlan mezébe öltözött játékbanknak.

A játéktér szárnyas ajtait tetszetős egyenruhába bujtatott szolgák tárják ki kifogástalan francia udvariassággal, miután az előzőleg megváltott belépőjegy felmutatását kérik, amely csak arra szolgál, hogy a bank számon tarthassa a letört existenciákat, nehogy olyan is folyamodjon hozzá hazautazási költségért, aki nem váltotta meg a segélyre a jogot azzal, hogy mindenét — sőt még ennél is többet — elvesztette a részvényesek és a fejedelemség civillisztája javára.

Kápraztató látvány tárul a belépő szemé elé; fény, pompa, ragyogás a merre csak tekint.

Mintha csak arra számítana a modern rabló-lovagvár, hogy már a belépésnél káprázat ejtse hatalmába a játékvágy izgalmától egyébként is elfogult balandót és hogy érzelkeit a tündérmesébe illő látványossággal fogva tartsa, hogy így megszédítve könnyebben adja meg magát a játék varázsának és gyorsabban rakja le aranyait a — vesztőhelyre.

Nyolc tiz egymásba nyíló fényes terem, amelyek mindegyike egy építészeti műremek. A falakon köröskörül érzéki gyönyöröket ábrázoló festmények, elsőrangú művészek remekművei alkotásai.

A közepén, jobbra és balra a zöldposztós játékasztalok állanak, négy-öt soros emberfáltól körülvéve. Az asztalok sűrűn telebintve aranypénzzel, amelynek kellemes csengetése vegyül bele a nagy tömeg okozta zsongásba, amelyet időnként a croupierek játékra biztató hívogatása szakít meg: „Faites le jeu messieurs!”

És ebben a ragyogó keretben egy sereg szép, szebb és legszebb asszony hullámszik fel alá, bódító illatár leng nyomában, mindegyik egy egy remeke a természetnek és a szabóművészetnek és valóságos kiállítás a az ékszerdrágaságoknak. Csupa előkelőség, csupa méltóság! Ahol csak széles e világon egy szép asszony van, aki csodálatni vagy

A tulnyomó részben dekoratív kép, ha embert ábrázol, még ha olyan előkelő mester alkotja is, mint amilyen Benezur Gyula — nagy és mély hatást nem ébreszthet.

Ismétlésekbe kellene esnem, ha László Fülöp E. két arcképével foglalkoznám. „A Hét” utolsó előtti száma az ő nagy művészi kvalitásait méltatta és ezuttal csak annyit jegyezhetek meg, hogy mind a két arckép hirdeti a mesterét.

Mednyánszky László, a színekben kifejezett misztikus hangulatok erőteljes költője, ez idén is meglepett bennünket. Mind a három képe a legjobbak közül való, amiket eddig festett. Ha szavakra kellene felváltani ezeket a csodálatos képeket, Leopardi költemények lennének belőlük. Szereti a homályt és szereti a napfényt.

A „Moesaras táj” című kép (208), a maga pihenő nyugalomával, amint a hold sárgás fénynyel beragyogja a moesár vizeit, első tekintetre megfogja a lelkünket. A hold párázattól telített levegőbe ontja szét sárgás-vörösre vált sugarait és ez a sárgás-vörös fény ezer meg ezer milliárd fényparányokra oszolva, pazar gazdagsággal ellepi a vizeket, a sásokat,

a moesár füveit és a párázattal telített levegőt. Valóságos játéka ez a hold fényének, a föld sötét testével, tüneményeszerű élete a fénynek és a homálynak. És mialatt a fény így játszik a homálylyal, a moesár vizei mozdulatlanul pihennek és alusznak mélyen.

A „Poprádi tó” című kép ugyanezt a játékot mutatja nappal. A napot nem látjuk, de a mézskő sziklák között az apró jegecek milliói és milliói az opálszínek gazdagságával mosolyognak vissza az égre, csodálatos fénytörésekre bontván az életet adó nap meleg, sugarait. Ez a két kép valósággal szimfóniája a színhatásoknak! Amellett azt is mondják, hogy a fény, a világosság minden, mert az az élet!

Mednyánszky László nemcsak szereti a természetet, de érti a beszédjét is!

Olgyai Ferenc szemében a tájkép csak mint dekoráció tükröződik. Az „Alföld” és a „Hold feljötté” nagyon szép és nagyon hatásos képek. Igazságot nem keresek bennük és csak észintén gyönyörködöm a gobelin-szerű képek nemesen finom színeiben.

A Szlányi és Bosznay tájképei nem érin-

tenek. Nem bírom megérezni bennük sem a színek szépségeit, sem a természet igazait.

Nagy Sándor „Üdvözlégy Miriám” című képét sokan fogják megnézni. De a kép erőtlen szentimentalizmusa nem fog lekötöni senkit. Nem! Nem ilyen a szerelem! Soha sem volt ilyen, és soha sem lesz ilyen! A szárnyas férfi akt, amiut utána húz a felöltözött Miriámnak — nagyon ügyes gondolat! Kár volna el-ejteni, mert megérdemelné, hogy Nagy Sándor azt erőteljesen, igaz férfiérzéssel újra festené meg.

Juszkó Béla a „Hajóvontatás” ban nem mindennapi erőt mutat. Izmos tehetség, tele szertelenséggel és erővel. Bátor, sőt vakmerő, mert korrigálni meri a természetet. Neki nem elég szépek és hatásosak a mi felhőink, a mi árnyékunk, hát olyan felhőket és árnyékokat fest, amilyen neki jól esik! Jól teszi, mert ő még fiatal és még nem bir a saját erejével. Majd lesz ez másképen is. Majd ha megtanulja tisztelni a természetet, majd ha tudatára jön annak, hogy nem született még olyan ember fia, aki szebbet tudjon teremteni, mint amit a föld és a nap szeretkezésük szent pillanataiban teremtenek, akkor majd ő is alázasos lesz

értékesíteni akarja szépségét, az ide siet ebbe a modern bábéba, ahol a könnyetmí millieuban akad mindkettőre pályázó elég.

Az egyik asztalnál ép most hangzott el a croupier figyelmeztetése, hogy „rien ne va plus“ — több tétet ezután nem fogad el a bank. A szerencsekerékben száguldó fehér golyócska már lassítja futását, a játékosokat ideges izgatottság ragadja meg, az asztal körül siri csend támad, mindenki előre hajol és lélegzetviasszafojtva kíséri a golyó már-már ingadozó mozgását, hogy minél előbb megtudja, vajjon az ő számának vagy az ő színének kedvezett-e a csalfa szerencse?

A croupier kikiáltja a nyerőszámot, s szava még el sem hangzott, már kinyulnak a neki segédkező pribékek gereblyéi és rohamosan kotorják be a vesztesek tétjeit abba az asztalközépen elhelyezett mélyedésbe, a mely annyi remény és bánat tanyája és amelyből vajmi ritkán esik feltámadás. Ezalatt egy másik croupier már ki is osztotta a gyér nyertesek jutalékát, bámulatós ügyességgel dobva mindegyik játékos elé a maga nyereségét, és már feledve is van minden, kezdődik újra a másik játék.

Néhányan — férfi és nő vegyest — felkelnek az asztaltól, arcuk sápadt, homlokukról a verejték gyöngyözik és még egy bánatos tekintetet vetve reményük sirjára, sietve kifelé indulnak.

A körülállók tudják, hogy letört bajtársal van dolguk, meg is sajnálják illően, csendes részvétellel nyitnak neki utat és rohammal foglalják el üresen hagyott helyét.

A letört bajtárs pedig siet ki a mosolygó, verőfényes tavaszba, ahol jobb a levegő és tisztább az erkölcs, és még jó, ha nem tart arra, ahol a condamini temető csendes nyughelyet biztosít az öngyilkosoknak a játékbank költségein.

Magyar hangok jóleső ritmusa esendül meg az egyik asztalnál, egy szépséges magyar leányzó körül egész serege a frakkos lovagoknak udvarolgat, bókolgat. Ime! te is beléptél már édes magyar hazám a kulturállamok sorába, te is elküldöd már képviselőidet a szerelem nemzetközi vásárára.

és majd ő is azt mondja, amit a nagy mesterek: nekem, hogy elbeszélni tudjam, amit láttam, csak a szörből való eset adatott! Addig pedig csak kenjen és kenjen úgy, ahogy neki jólesik!

Bruck Miksa a „Sió torkolata“ és az „Elhagyott kapu“ címeken két igazán szép és kedves tájképet állított ki. A két kis ráma a természetnek két felejthetetlenül szép darabját tartalmazza.

Edvi Illés Aladár egész szép kollekcióra való vízfestéses tájképet mutat be. Valóban bravuros művészettel dolgozik! Igazi kis drágakövekhez hasonlítanak ezek az apró, nyájas képek! Kérem, nézzék meg és vegyék meg valamennyit — nehogy mások kapkodják el!

Telkessy Valér (296) egy élettelen, eleven női arcképet hozott! A tulajdonosa büszke lehet erre a biztos kézzel megfestett munkára! A kép a festő jó ízléséről tanuskodik. Kevés színnel, de határozott rajzzal sokat tud mondani.

Angyalffy Erzsébet nevével évek multán most először találkozunk a tárlaton. Az öreg Lotz egyik legtehetségesebb tanítványa ő, életviszonyai messze vetették a művészi köröktől,

De hisz van itt a magyarnak egyébként is becsülete. Az egyik trente quarante asztalnál örületes vakmerőséggel játszik egy nekivadult honfittárs, nyeresége már meghaladja a milliót, a lapok hasábokat irnak merész játékaról — 12000 franknál kevesebbet sosem tesz — és hogy a szerencse állandóan kedvez neki, annak legfényesebb bizonyítéka az a csodás szépségű szirén, aki állandóan társaságában van és akiért sokan jobban irigylük mint a nyereségeért. — Hol lebeg már majd ez a csillogó tündér, ha a szerencse istenasszonya elfordul a minden irányban merész vállalkozásu honfittárstól!

Ugyancsak a kaszinó termei egyikében aratja diadalait még egy magyar. Itt viaskodik Maróczy a nemzetközi sakkversenyen hírneves külföldi mesterekkel és itt szerez győzelmével hirt és dicsőséget a magyar geniusznak.

A bőditő illat, a vakító fény, a lázas izgalom elbagyasztja az idegzetet, ellenállhatlan vágy szállja meg az embert menekülni ebből a ragyogó bűntanyából, ahol a boldogság, a becsület, az élet van kockára téve és ahol annyi sötét dráma bonyodalma szövődik.

Ki, csak ki ebből a légkörből az isten szabad ege alá, ahol a természet szépségének varázsereje még jóváteheti azt, amit a játék és az asszonyi szépség démoni hatalma megrontott.

A Café de Paris fényes termeiből — a hol vidám pajkos leányzók isszák champagne levét — cigányzene akkordjait hordja széjjel a balzsamos szellő, az édes magyar dallam felvillanyozza ismét a borus lelkületet és most ki innét a napsütötte tengerpartra, élvezni annak csodás szépségét, elmerengni a beláthatatlan messzeség ködképein, ahol nincs roulette, nincs szenvedély, nincs szépség vásár.

A távol ködéből ide dereng Cap Martin tengerbe nyuló földnyelve sötétlő palmailigetével.

Honfi bűtől megszentelt liget, sóhajtvá köszöntlek!

Dr. B—ck A—n.

a régiek elfelejtették, a fiatalok nem ismerik, így történt, hogy harmadéve a jury becsapta előtte az ajtót és most ámulva látják, hogy igazságtalanul ítéltek meg, mert az Angyalffy képe, rajzra, színre, esetkezelésre egyformán figyelemre méltó munka. Szóval kép és nem mázolás, mint annyi más, amibe kvalitásokat próbálnak belesuggerálni a művész urak. Éppen ilyen elismeréssel kell megemlítenem Endrey Sándor két női arcképét is, melyek élettelenek, hatásadás nélkül megfestett öszinte és értékes művek.

Végezetül még Jávör Pálról akarok egy-két szót mondani! Komoly, értékes tehetségnek tartom. Nem keres sem vonalakat, sem színeket. A keze és szeme nem téved. A 301., 303. és 311. számú képei beszélnek és ki-ki a maga nyelvén. Nemesak jól megrajzolt szemeket, hanem jellemző nézéseket is fest! Ki merem mondani, hogyha ezt az öszinte, becsületes munkát folytatja — a legkiválóbb arcképfestők közé fog emelkedni!

Gossdu Elek.

H i r e k .

Uj apát. A hivatalos közlöny legújabb száma szerint őfelsége Klauszky Ferenc Jankováci esperes-plébánosnak a holdogságos szűz Máriáról nevezett bucsáni címzetes apátságot adományozta.

A miniszter köszönete. A vallás-és közoktatásügyi miniszter Lebach Péter cservenikai nagybirtokosnak, aki a cservenikai ág hitv. ev. felekezeti iskola építkezési céljaira 16 859 koronát adományozott, őszinte elismerését és köszönetét nyilvánította.

A „Nemzeti Szalon“ kiállításának megnyitása. Oriási érdeklődés mellett folynak az előkészületek a vasárnap megnyíló képtárlatra. Nemcsak a városban mutatkozik a lázas érdeklődés, hanem megyeszerte is s amint az előjelek sejtetik, nagyon sok vendég érkezésére van kilátásunk. Szóval a sikertlnt eszme fényesen fog beválni és kimagasló eseményét fogja képezni társadalmi életünknek. A rendező bizottság élén Latinovits Pal főispánnal mint a kiállítás védnökével, már megállapította a programot s azt itt közöljük is, sorrendje a következő: 1. 1904. évi április hó 24 én délelőtt 11 órakor a kiállítás megnyitása a városbáza nagytermében. 2. Délután 6 órakor szabad előadás a megyebáza nagytermében. Tartja Pekár Gyula. 3. Este 8 órakor bankett az Elefánt szállodában. Külön meghívót a rendezőség csak helyben bocsájt ki, a vidékre az idő rövidsége miatt csak a hatóságokhoz, községi előljáráshoz és hirlapokhoz intéz. A magánosok a hirlapok útján hivatnak meg. A rendezőség szívesen lát bárkit családostól a megnyitási ünnepélyen, a hatóságokat, hivatalokat, egyesületeket és társulatokat pedig kéri, hogy a megnyitási ünnepélyen lehetőleg képviseltetni szíveskedjenek magukat. A megnyitási ünnepélyre beléptidij 2 korona. A bankett díja 7 korona. Mindkettőn való részvételt 1904. évi április hó 22 én déli 12 óráig lehet Szalay Frigyes főispáni titkárnál bejelenteni.

Közgyűlés. A zombori ügyvéd egyeslet szombaton tartotta az évi közgyűlését, mely alkalommal a tisztújítás is megejtetett. A választás eredménye a következő: Elnök: Vértési Károly. Alelnök: Dr. Lallosevits János. Titkár: dr. Pataj Sándor. Pénztáros: dr. Buják József. Valasztmány: dr. Bruck Ármin, dr. Bugarszky Szilárd, Diener János, dr. Jovánovits József, dr. Guttmann Zsigmond, dr. Mayer Nándor, Pribil Ernő. Szánvizsgálók: dr. Dimitrijevits Bránkó, dr. Fleckenstein Ferenc, gyulai dr. Gaál István.

Uj lap Zomborban. „Uj Bácska“ címmel vasárnap új politikai lap indult meg városunkban. A lapnak — mely betenként háromszor jelenik meg — felelős szerkesztője dr. Donoszlovits Vilmos, kiadója Báits Vladimir nyomdász.

A zombori ezidei löverse nyekre a Magyar Lovaregylet 1500 koronát, az Urlovasok szövetekezete 2000 koronát engedélyezett.

A kath. temető új kerítésének elkészítése végett vasárnap volt az árlejtés. A munkálatokat Ullrich Vince építész nyerte el és már e héten a munka meg is kezdődik.

Eljegyzés. Grebe Henrik huszárfőhadnagy eljegyezte Manojlovits Verát, Manojlovits Emil kuriai bíró leányát Szabadkán.

Az állami beruházások és a megyei utak. A mult napokban a kormány által benyújtott beruházási javaslatokban befoglaltatnak megyénk részére 25 millió korona utépítések. Öt év alatt 600 kilométernyi ut építendő ezen összegen. Az építkezést még ezen évben kezdik meg.

Főszolgabírói installáció.

Dr. Buday Pál, a zentai járás újonnan megválasztott főszolgabírája f. hó 14 én tartotta meg Zentán installációját, amely alkalommal őt nem csupán járásának tisztikara és intelligenciája, hanem Zenta város tisztikara és értelmisége is testületileg szívből üdvözölte. Az üdvözlők nagyszámát fényes estebéddel vendégelte meg az új főszolgabíró, akit a járás nevében Herczeg Ede földbirtokos és törvényhatósági bizottsági tag, a városi tisztikar nevében Czabafi János városi főjegyző és még igen sokan lelkes felkészítővel üdvözöltek. Nagyban emelte az estebéd fényét a működését épen befejezett sorozó bizottságnak jelenléte is, kiknek nevében id. Mihályi János bizottsági elnök köszöntötte fel a legfiatalabb főszolgabírót. A vármegyei tisztikar, illetőleg a megyei árvaszék is képviseltette magát az ünnepélyen. Dr. Frank Mihály helyettes elnök, Krudy Geza és Bagó Geza árv. tlnökök, úgy dr. Hirman Ferenc tb. főügyész személyében, akik közül dr. Frank Mihály leudületes szép szavakban siratta el az eltávozott kedves kollégát és ajánlotta a járás figyelmébe. A másfel százra menő vendégek lelkes hangulatát nagyban emelte a ház szeretetreméltó urnójeének elragadó kedvessége, ki nek nagy része volt abban, hogy a fényes estély csupán a reggeli órákban ért véget.

Bácskai zeneszerző sikere Egy újabb baberlelvező társaság az abhoz a koszorúhoz, amelylyel az igaz művészet és genialitás elismeréseként az egész ország intelligens zenekedvelő közönsége adózott a mi kiváló zeneköltőnknek, Gaál Ferencnek. A nemzeti zenede tegnapelőtt kilenc magyar zeneszerzőnek kéziratban levő művét mutatta be a Vigadóban. A kilenc elsőrendű zeneíró között Gaál Ferenc Adagio című művével szerepelt, amelyet a szerző vezénylete mellett Pecsai Károly, a szintén szabadkai hegedűművész, Gaál tanítványa interpretált zenekari kísérettel óriási tetszés mellett.

Kettős sorozás Május hó folyamán ismét sorozás lesz országsszerte, mely alkalomból az 1904. évi újoncok kerülnek sor alá. Az 1903. évről az újoncok május hó első napjaiban tartoznak bevonulni, de abban az előnyben részesülnek, hogy összszolgálati kötelezettségük, a 12 esztendő, 1903. december 31-től számított, valamint a tényleges 3 évi szolgálata az 1903. évi október 1-től 1904. évi május 1-ig terjedő 7 hónap beszámíttatik. Az egyéves önkéntesek szolgálata idejére nézve azonban semmi változás nem történt. Az 1903. évi korosztályba tartozó egyéves önkéntesek nem május 5 én, hanem október 1-én tartoznak bevonulni, ha csak elbalasztani nem akarják a tényleges szolgálatait és tényleges szolgálatait évük 1904. október 1-től 1905. október 1-ig tart.

Május elseje és a hurcolkodás.

Az idén május elseje vasárnap lesz. Igen sokan nincsenek tisztában vele, vajjon szabad-e akkor hurcolkodni. A vasárnapi munkaszünetre való törvény is tiltja a hurcolkodást, de a lakbér szabályrendelet is világosan mutatja, hogy az első nap a fél hurcolkodni nem tartozik. Az idén tehát május elsején nem lehet hurcolkodni.

Az ügyvédi kamara köréből.

A szabadkai ügyvédi kamara közbírá teszi, hogy Klein Henrik szabadkai ügyvédet lemondása és dr. Schaffer Mór szabadkai ügyvédet elhalálása folytán az ügyvédekről vezetett lajstromból törölte. Dr. Schaffer Mór irodája részére dr. Schaffer Adorján szabadkai ügyvédet rendelte ki gondnokul. Dr. Petrovics János és dr. Mikosevits Kanut zombori, dr. Steinitz Gyula bácsfeketebgyi, dr. Eudródi Miksa újvidéki, továbbá dr. Zsulyevits Antal és dr. Székely Zoltán szabadkai ügyvédek a kamara lajstromába iktatta.

A szerb iskolák főelőadója. A hivatalos lap vasárnapi száma hozza, hogy őfelsége Popovics György tanár, temesvári és verseci gör. kel. szerb egyházmegyei id. iskolai előadónak a gör. kel. szerb nemzeti egyházi kongresszus által gör. kel. szerb iskolai főelőadóvá történt megválasztását végleg megerősítették. A nagyfontosságú állásra megválasztott kiváló tanferfi Szabadka szülöttje és középiskolai tanulmányait is ott végezte. A fiatal, alig 30 éves paedagogus most az ország összes szerb tanintézetének élére került.

Szerencsés szám. Az osztálysorsjáték legutóbbi húzásán a 2441. számú sorsjegy kellemes meglepetést szerzett városunkban négy uriembernek. A sorsjegy megütötte a 15 ezer koronás nyeresémet és ezen osztozott meg a négy uriember. A szerencsét hozó sorsjegyet Spitzer Márk zombori bank és váltóüzlet hozta forgalomba.

Eljegyzés. Wighart Ernő kulai földbirtokos eljegyezte Diener Jolánát Cservenkáról.

A hős hadvezér szive. Topolyáról írják: A helybeli róm. kath. templom lebontásakor a szentély falában megtalálták a hős tábornagy báró Kray Pál szívére rejtő ezüst urnát teljesen sértetlen állapotban, az urnát a rajta levő felírás szerint 1804. febr. 15 én falazták be. A becses reliquiát a tábornagy unokája báró Kray Irma férjezett id. Zichy N. Jánosné grófné vette őrizet alá, míg az új templom felépül, amidőn is vissza fog helyeztetni a templom falába.

Nyilvános nyugtázás. Rácmilitics község határában a zombor—hódosági országúton 1848. évben elesett névtelen hős honvéd emlékére 1848 ik évben felállított emlékkő és kerítése, az idő viszonyosságai folytán romladoszának indult; a folyó évi március hó 15-ikének méltó megünneplése végett a javítási költség előteremthetése céljából megindított gyűjtés a következő adományokat eredményezte, adakoztak: Asztaltársaság tagjai 15 kor. 30 fillér, Bene István, Hantossy Elemér, Rácmiliticsi takaré- és segélyszövetkezet, Rácmiliticsi első önszegélyző egyesület, Rácmiliticsi gőzmalom részvénytársaság, Klein Vilmos 10—10 kor., dr. Kuthy Béla, Nagel Máté, ifj. Széllinger Lőrinc 5—5 kor., Schupp Pál 4 kor., Sztrilich Jenő, Berényi István, Becherer Ferenc, Himmelspach Jakab, Rumpf Jakab 2—2 kor., Gebhardt György, Halpauer Dezső, Lositz Ábrahám, Braunhoffner József, Schmidt András 1—1 korona. Összesen tehát 109 kor. 30 fillér; az új vasrácszatú kerítés kiállítási és az emlékkő javítási költsége 106 koronát tett ki, melyből Kleiner János itteni lakatos kapott 56 koronát, Heine Ferenc hódosági aranyozó és képfaragó 50 koronát, — míg a megmaradt 3 korona 30 fillér a hősök hőse nagy Rákóczy halmvai hazaszállítási költségeinek előteremtése céljából megindított gyűjtés összegéhez fog esatoltatni. A hazafias adakozók kegyeskedjenek tudomásul venni a jelen elszámolást s egyúttal a névtelen hős honvéd nevében fogadják adományaikért a köszönet kifejezését. Bene István jegyző.

Megrövidített szolgálati idő.

A honvédelmi kormányának egy üdvös és minden tekintetben dicséretet érdemlő intézkedéséről van módunkban ezúttal hírt adni. Azokra az újoncokra vonatkozik ez, akik most vonulnak be szolgálatra. Nyíri m. kir. honvédelmi miniszter ugyanis rendeletet adott ki az összes csapatparancsnokságokhoz, amelyben úgy intézkedik, hogy a május 9 én bevonuló újoncok szolgálatai kötelezettsége a közös hadseregnél csupán 1906. december 31 ig tartson. Ilyen módon ezeknek az újoncoknak szolgálatai kötelezettségéből 4 hó eszik. Minthogy pedig a szabadságolás rendes körülmények között már az illető év szeptemberének végén, vagy októbernek elején, a nagygyakorlatok lefűvése után szokott bekövetkezni, még három hónappal, tehát összesen hét hónappal kevesebb szolgálatai időt kell számítani.

Szerencsétlenül járt kocsisok.

Megrendítő szerencsétlenség történt kedden este Csurog község határában. Mint tudósítónk írja: Majoros András és még két társa kedden reggel Bácsszenttamásról Csurogra hajtottak, hogy onnan butorokat szállítsanak. Délfelé érkeztek Csurogra és mire felrakodtak már este lett. Dacára a sötét időnek, a három kocsi megindult Szenttamás felé. Este 10 óra tájban a római sáncok mellett haladtak a kocsik. A sáncoktól távolabb juhászok legeltettek s egyik juhász kutya a sötétben haladó lovakat hirtelen megtámadta. Majoros András lovai annyira megijedtek, hogy őrtült vágatásnak indultak. Majoros András és Juhász Mihály a lovak elébe akartak kerülni, hogy azokat megfogják. Juhásznak sikerült is elkapni a kantárszárját, de a két tüzes állat elragadta őt is. Juhász a vágató lovak alá került s a patkórúgásoktól szörnyet halt. Eközben Majorosnak is sikerült a kocsi mellé jutni, de a lovak, hogy Juhász elkapta a kantárszárát, félreugrottak, magukkal rántották a megrakott kocsit és a sáncárokba fordították. Majoros a felborult kocsi alá került és a nehez suly agyonnyomta. Sziricski Pál, a harmadik kocsis, aki kocsijával legbátul jött, mikor a szerencsétlenség színelhelyére érkezett, csak a felborult kocsit találta meg, de társait nem látta. Amint jobban széjjel nézett, Juhászt szétrugott koponyával, Majorost pedig teljesen összelapítva találta meg. A szerencsétlenségről Sziricski még azon éjjel jelentést tett a bácsszenttamási csendőrségnek, mely a helyszíni vizsgálat megejtése iránt intézkedett.

Elfogott pénzhamisítók. Az újvidéki kir. ügyészséghez már régebb idő óta érkeztek hamis huszkoronások, amelyet ismeretlen egyének hoztak forgalomba. Hosszas nyomozás után sikerült csak a bandát felfedezni. Ifj. Major Ferenc volt a főkolompós, aki édes apjával Major Ádámmal együtt gyártotta a hamis bankókat. Ifj. Major Ferenc már hasouló viselt dolgai miatt ismeretes a szegedi törvényszék előtt. Aránylag még fiatal ember. Négy középiskolát végzett és így nem minden híjával van a műveltségnek. Bámuda-tos tehetsége van a bankóhamisításhoz. Utánzatai annyira élethűeknek látszanak, hogy csak gyakorolt szem tudja megkülönböztetni az eredetitől. A bankócsináló bandáról e hónap elején rántotta le a leplet az újvidéki rendőrség. Amint a vezért elfogták, azonnal vattatára kísérték. Ifj. Major úgy adta elő a dolgot, hogy ő még a múlt év folyamán hozatott Berlinből egy bankócsináló kőszajtot és apja segítségével készítették a hamis huszkoronásokat. Hogy pedig feltűnés nélkül üzhessék bűnös mesterségüket és tudhassanak a hamisítványokon, beavattak a titkukba 6 újvidéki parasztot, névszerint: a négy Szubity testvért, Izsákot, Istvánt, Dávidot és Lázárt, továbbá Bánszky Ferencet és Gucsics Milits Pályát, akik Újvidéken és a környéken megfelelő jutalék ellenében beváltották a hamisítványokat. Az egyik Szubity és Gucsics még ma sem kerültek kézre. Állítólag átmentek Horvátországba nagyobb összegű hamis bankjegyekkel, hogy azokat ott értékesítsék. Szubity Lázárt a mitrovicai rendőrség fogta el, míg a többi hamisítót az újvidéki ügyészség vette pártfogásába. A főkolompós vallomása szerint eddig 64 drb hamis huszkoronást készítettek és hoztak forgalomba. Az újvidéki kir. ügyészség az esetről értesítette a szegedi kir. ügyészséget, mely ifj. Major Ferenc és Major Ádám ellen hamis pénz készítése, a többiek ellen pedig hamis pénz forgalombahozatala miatt elrendelte a vizsgálatot és annak vezetésével az újvidéki vizsgálóbírószágot bizta meg. Az ügy egyébként annak idején a szegedi kir. törvényszék elé került főtárgyalásra.

A sorozás eredménye. Zombor városában f. hó 15 én és 16 án tartott sorozás eredménye a következő: Az I. korosztályban felhivatott 262 egyén, melyből besoroztatott 112; a II. korosztályban felhivatott 169 egyén, melyből besoroztatott 36 egyén; a III. korosztályban felhivatott 113 egyén, melyből besoroztatott 17. Az összes besoroztatott száma 165; ezek közül 10 egyéves önkéntes.

Gyilkosság és öngyilkosság. Bognár József és Horváth Mihály bajai lakosok e hó 7 én együtt idogáltak s mulattak egyik kocsmában. Mulatozás után a legnagyobb egyetértésben hazafelé indultak. Útközben, nem tudni még miért, összeszólkóztak és pedig oly mérvben, hogy Bognár pisztolyt rántott és Horváthra lőtt, ki fültövön találva összeesett. Bognár megrémülve véres tettetől, maga ellen fordította a gyilkos fegyvert. Egy durranás és Bognár holtan esett össze. Horváth súlyos sebével a kórházban fekszik.

Apa és fia, mint vetélytársak. Kegyetlen gyilkosság történt Bresztovac községben, ahol — mint nekünk írják — egy Araczkai Szvetozár nevű katona megölte a saját apját és feleségét. Az eset előzményeiről az alábbi tudósítást kaptuk: Mintegy három évvel ezelőtt Araczkai Szvetozár megszóktetett egy Protics Jelena nevű leányt a szülői háztól. A szóktetés után a szerelmesek Araczkaiéknál buzták meg magukat; törvényes házasságra azonban nem léphettek, mert a legény katonasorban volt. Másfél évvel ezelőtt Araczkának be is kellett vonulnia katonai szolgálatra s azóta Bécsben szolgált. Akkortájt történt, hogy a legény anyja megbalt, a háztartás vezetését a fiatal Protics Jelena vette át, aki azóta együtt lakott apósával. Az após és a menyecske összebárátkoztak ugyannyira, hogy lassan szerelmi viszony is fejlődött ki közöttük, ami természetesen nem maradt következmények nélkül. Ennek a szerelemnek az első gyümölcsét ezelőtt félévvel elemesztették, de pár hónappal ezelőtt a fiatal asszony ismét anyai örömeinek nézett elébe. A dolog nem okozott nagy gondot az asszonynak, mert bizott az előbbi sikerben. Nagy lett azonban a rémület két héttel ezelőtt, amikor a katona férj megírta, hogy a szerb husvéti ünnepekre hazajön. A fiatal asszony rögtön elhívatta Tomics Krisztina kuruzslónőt s megállapodtak, hogy hamarosan segítenek a bajon. A kuruzsló asszony elvégezte a műtétet, de az oly rosszul sikerült, hogy a fiatal asszony halálos beteg lett. Ebben az állapotban találta őt Araczkai Szvetozár, aki szombaton reggel érkezett haza. A fiatal katona még aznap megtudta, hogy mi baja van az asszonynak és hogy kivel folytatott szerelmi viszonyt. Heves összekoccanás történt apa és fia között, miközben a katona felkapott egy baltát s azzal vagdalta össze az apja fejét, aki az ütések következtében szörnyen halt. A beteg fekvő asszony hallván, hogy a másik szobában mi történt, észrevétlenül kíváncsi volt a házból és átment a szomszédba, ahol elérte. Ez volt a szerencséje, mert a gyilkos katona, amint az öreg Araczkival végzett, a bűnös asszonnyal is le akart számolni, de azt már nem találta. A gyilkost legtartóztatták.

Hajójarat Fiume—Albánia között. A fiumei magyar-horvát tengeri gőzhajózási részvénytársaság a magyar kormányval kötött szerződése értelmében folyó évi március 26 tól kezdve hajóvonalat létesített Fiume és Albánia között. Ezt a szolgálatot a kizárólagosan e célra épített „Skodra” nevű gőzös teljesíti, mely minden második szombaton este 7 órakor indul Fiuméből, érintve Zara, Spalato, Metkovic, Gravosa-Ragusa, Budua és Spizza kikötőket Dalmáciában, Antivarit Montenegróban és Dulcigno, Obotti kikötőket Albániában, úgy jövet, mint menet. Az ezen viszonylatokra, valamint Skutariba szánt személy- és áruszállítások e gőzessel továbbíthatnak. A felsorolt montenegrói és albániai kikötőket eddig csak idegen államok hajói érintették. Ezen új hajó-

vonal létesítése folytán azonban e kikötők közvetlen érintkezésbe hozatnak a magyar állammal és így az új vonal számottevő előnyt nyújt a magyar kivitelnak, amennyiben egy a kereskedelem, mint a hazai ipar számára új üzleti ág nyílik meg. Tájékoztatás végett érdekes, hogy Montenegró és Albánia bevitel: liszt, cukor, kávé, gyarmataru, iró-, csomagoló és cigaretta papír, kézműaru, petróleum, gyufa, vas és dízárú, az ottani kiviteli: sumach, pamut, bőr, olaj, faggyu. Minden, a díjszabásra és egyáltalán a forgalomra vonatkozó felvilágosítással készségesen szolgál a nevezett fiumei hajós társaság. A Magyarország és Albánia közötti forgalom előmozdítása érdekében a társaság elhatározta, hogy egy bizonyos ideig a hajó minden indulása alkalmával esetről-esetre előre megállapítandó számú szabadjegyet fog azon kiviteli cégek képviselőinek engedélyezni, kik üzleti összeköttetések létesítése céljából Montenegrót és Albániát beutazzák.

A „bácsmezei írók köré”-ről.

Hogy a fővárosi, vagy a helyi, avagy a megyei sajtó révén szerezzem-e tudomást arról, hogy Zomborban a bácsmezei írók társasággá vagy köré akarnak alakulni, igazán nem tudom. Csak annyit tudok, hogy ilyen célú mozgalom van keletkezében Bácsmezeiben.

Üdvözlöm az eszme kipattantóját, bár nem vagyok vele egy véleményen.

Üdvözlöm, mert ugyanannak a célnak szolgálatul nézem őt, melynek én is egyik harcosa vagyok, t. i. a szellemi erőket én is, mint ő, valami uton-módon szeretném összekapcsolni, egygyé olvasztani, hogy a „viribus unitis” elve alapján állván, nagyobb eredményt érhesse el, mint szétforgacsolódva külön-külön.

Nem értek azonban vele egyet, mert én az én lokál-patriotizmusomat magasabb célokkal szemben — akárminő előnyös színben tüntessem is föl, az a díszruha — nagyon is hajlandó vagyok levetni s egyszerű munkásbunyt ölteni föl helyette akkor, amikor egyszerű napszámos képében a közjót illetőleg többet reményelek elérhetni!

A lokál-patriotizmusnak megvan a maga létjogosultsága irodalmi téren is. Meg vagyok róla győződve, hogy Bácsmezei írói irodalmi köré alakulva nagy eredményeket érhetnek el, mert hiszen vármezei — az ő sajtósági népeiségi viszonyainál fogva — elegendő alapot adna az itteni íróknak ahhoz, hogy műveik bizonyos sajátos bélyeget vagy jobban mondva zamatot hordozván magukon, érdeklődést keltenek azok körében, akik az irodalmi kör statisztái volnának, vagyis hallgató közönségét képeznék!

Én azonban amivel nem elégszem meg: amikor a „délvidék”-ről vagy „Délmagyarország”-ról lehet szó, akkor én elfelejtem azt, hogy Bácsmezei is létezik a világon! Nyiltabban szólok.

Amikor azon hiedelemben vagyok, hogy Délmagyarország fővárosa — Szeged, amikor meg vagyok arról győződve, hogy Szeged városa minden tekintetben alkalmas arra, minden eszközzel rendelkezik arra nézve, hogy Délmagyarországnak minden tekintetben fővárosa legyen; amikor — no de mielőtt ezt a mondatot folytatnám, nézzünk körül egy kicsit a mi széles, de egyuttal édes Magyarországonk is.

Budapest, az ország fő- és székvárosa ragadta magához az egész nemzet szellemi vezetését...

Ha ez a vezetés tisztán nemzeti irányban történnék, akkor eme körülmény ellen senki sem támaszthatna kifogást. A dolog azonban nem úgy áll! Az ötvenes évek irodalmát annyira jellemző nemzeties, vagy nevezetk a gyereket a nevéen — népies iránytól a fővárosi írók oly messze eltértek, mint a milyen messze esik Makó Jeruzsálemtől!...

Irodalmunk — miután jelenleg tulajdonképpen egyetlenegy számbavehető irodalmunk van — a fővárosi irodalom, bizonyos internacionális vagy jobban mondva kozmopolita ruházatot öltött magára s napról napra több és több nemzeti sajátosságot lök le magáról.

Nyelvünk, az igazi magyar nyelv romlik, egyre romlik s e romlasát nagy fokban segíti elő a fővárosi, idegen forrásokból táplálkozó sajtó, melynek nyelve nagyon sokszor minden egyéb, — csak nem magyar...

A napi sajtóba becsempészett idegen szerűségek bacillusai öntudatlan fertőzik meg a fővárosban élő írók nyelvét és gondolkozásmódját is.

Az a pár vidékről fölkerült hírlapíró, elenyészően csekély számú a nyelv- és gondolkodásrontók légioival szeiben s az az üdítő légáramlat, mely a vidéki hírlapíródom hasábjairól csap felénk, nem bír utat törni a fővárosi kozmopolitikus irány szelvézésében!

Az eszmét, tartalmat és külalakot illetőleg tökéletes magyar írók odafönt parasztnak nevezik s gunyos mosolygás közben lenezik... a legnagyobb tehetség se tudja a vidéki írók iránt érzett elfogultság kínai falait lerontani.

E mellett a vidéki író érvényestülését meggátolja a fővárosi klikk-rendszer, mely csak azoknak szavazza meg a babért, akik fővárosiak!

Azok az írók pedig, akik a vidéken kezdték pályafutásukat, akik a fővárosban szerzett baberaikat a vidéken szerzett ismereteknek és benyomásoknak köszönhetik — azok elfeledik, sőt eltagadják, hogy irodalmi működésük fája most is oda hajtja legtöbb gyökerét a vidék talajába s onnan táplálkozik!

Ezen abnormitások fő oka abban rejlik, hogy a vidéki közönség mindent, így az irodalmi működést is nem érdeme szerint méltányol, hanem azon körülménynek megfelelőleg, vajjon az illető író fővárosi-e vagy vidéki. És az utóbbi esetben a mérleg a legnagyobb érdemek mellett is a fővárosiak javára billen! Többet ér a közönség szemében egy fővárosi akkor is, ha haszontalan treszégekéről fecseg, mint a legklasszikusabb dolgokat író, ha vidéki!... pedig a vidéknek az irodalomra gyakorolt hatását kiirtani lehetetlen! Akármennyit rontson is a főváros — a magyar szellem, gondolkodás és külalak tekintetében — a fővárosi írók szellemi termékein — azért az a jelleg, melyet például Tompa, Arany és Petőfi ráltítottak az újjászülletett irodalomra, t. i. a népies, érvényestülni fog örökkön örökké, mindaddig, míg e földön magyarok laknak!

Eddig jutva, elmondhatom most már azt is, hogy miért nem vagyok én barátja a

bácsmezei irodalmi kör megalapítását célzó törekvéseknek?

Azon egyszerű oknál fogva, mert a fővárosi sajtó, irodalmi körök és egyesületek működésében — a magyar nemzeties, vagy jobban mondva — jelenleg gunyosan póriának nevezett — népies irányától olyan nagy mérvű eltérést látok, mely megdöbbeneti szívemet... amikor ugyanis azt tapasztalom, hogy a magyar irodalmi nyelv mindegyre jobban romlik; a legelső rangú szépirodalmi lapok iránya mindinkább internacionálista jellegűt ölt; regényeink idegenből veszik tárgyukat; költőink oldalba rugják a magyar nemzeti versalakot s büszkék a tiszta jambusokra pattogó trocheusokra s dicsekedve mutogatják csillogó daktylusaikat; sőt népdalaink is mind több és több idegenszerű vonást öltenek ábrázatajukra úgy a szöveget, mint a dallamot illetőleg, akkor elborult lélekkel kutatnom kell az utat és módot, mely a vázolt csapásoktól bennünket megmenthetne.

És erre nézve csakis egyetlenegy mód lehetséges: t. i. ha a vidéki írók egy phalanx szűk tömörülve fölveszik a harcot a fővárosiakkal! Ha a vidéken olyan irodalmi társaság alakul, mely zászlójára a „tisztán nemzeti“ jelszavat tűzi s mely működésével e zászlót győzelemre iparkodik vinni. Ebhez pedig gyöngék — dacára Szabolcskának — a temesváriak s gyöngék vagyunk mi bácskaiak is, de csak külön-külön!

Ha azonban a szegedi „Dugonits társaság“ venné kezébe a zászlót, ha a délmagyarországi összes írók egybeolvasztásával lépne a harcba; ha például szépirodalmi lapot indítana meg, melynek jellemvonását a Tömörkény, Hunok, Mó-a István, Gárdonyi Géza, Szabolcska, Kada Elek stb. műveiből kiesillogó nemzeti ragyogás adná meg, mely tisztán magyar tárgyú, vonatkozású, nyelvű és versidommal bíró prózai, illetőleg verses közleményeket közölne; akkor észretérnének a fővárosiak is s belátnák azt, hogy milyen messzire is tértek el a szülői ottbontól s hogy minő kotyvalékokkal táplálkoztak s táplálták az olvasó közönséget az anyatej helyett!...

Ezért édes bácskai írotársaim! ne alkítsunk mi külön irodalmi kört, hanem mozgassuk meg a szegedi Dugonics társaság kinafalát s indítsunk mozgalmat arra nézve, hogy az a kör ne csupán Szeged városnak és annak környékének, hanem Délmagyarországnak első irodalmi társasága is legyen — egyenrangú — a budapesti klikk rendszer tagjai ellenkezése dacára is — a fővárosi irodalmi körökkel, sőt azok fölött való — lévén a mi testünkben való test és vértünkben való vér.

Szóval a bácsmezei irodalmi kör megalapítása helyett én azt ajánlanám az eszme megpendítőinek, hogy lépjenek érintkezésbe a szegedi Dugonics társasággal s igyekezzenek azt fölvilágosítani arról a magasztos hivatásról, melyet a szerepcsés földrajzi fekvés, egyéb viszonyok, de különösen Magyarország Szeged város iránt tanúsított régi jóindulata ró reája! Mi pedig igyekezzünk tőlünk telhetőleg odabátni, hogy működésünket siker koronázza, hogy az irodalomnak visszaadjuk régi nemzeti fényét, azt a fényt, melyet Arany, Tompa, Petőfi szőrtak reá szinarany képében, a nemzeties iránynyal!

Pusztuljon minden az irodalomból, ami nem magyar: szó, eszme és kitalak!...

Dr. Szász István.

HIRDETÉSEK.

Bútor,

hálószoba, szőnyegdivány, fürdőkád és mindenféle háztartási cikk elutazás miatt **eladó** Juhász-utca 163. sz. alatt. 3-3

Lapunk kiadóhivatalában egy jó házból való fiú
TANONCUL
felvétetik fizetéssel.

307. szám.

1904.

Pályázati hirdetmény.

Kulai járáshoz tartozó Bácskeresztur községben újonnan rendszeresített és évi utólagos havi részletekben felveendő 500 korona fizetéssel javadalmazott községi díjnoki állásra pályázatot hirdetek. Felhívom az ezen állást elnyerni óhajtókat, hogy kérvényeiket f. évi május hó 10-ig hozzám annál is inkább nyújtsák be, mert az ezen időn túl érkezőket figyelembe nem fogom venni.

Kula, 1904. április 8.

Radich Aladár,
szolgabíró

3-3

!!Ujdonság!!

15 perc alatt száradó szobapadló

Email lakk.

1 üveg 2 kor. 40 fil., 1/2 üveg 1 kor. 30 fil.
0., 1., 2., 3., 4., 5. szám.

Legfinomabb

Borostyán lakk.

0., 1., 2., 3., 4., 5. szám.

Fehér, vörös és fekete

Email.

Mosdók, ablakdeszkák, hintók stb. mázolására.

Parquet

fénymáz és viasz.

Fehér, sárga és sötétsárga színben.

Csak az a valódi, mely cégemmel van ellátva.

Kapható *—1

ifj. Heindlhofer Róbert

fűszer- és csemegekereskedésében

ZOMBORBAN.

Gyorsan és keményre száradó szobapadlófénymáz

Borostyánkő olajfénymáz.

Linoleum és zománcfénymáz festékek.

Szobapadló kenőcsök

legjobb minőségű sárga, fehér és barna színekben.

Szobapadló

szeszfénymázak

Olajfestékek minden színben.

Kocsimázolóok részére:

„Hintó“-fénymáz (legfinomabb angol)

„Schleif“-fénymáz

„Lazur“-fénymáz

„Kocsi“-fénymáz

„Kerek“-fénymáz

„Japán“ és

„Állvány“-fénymáz

valamint az összes anyagok és kellékek festők, mázolóok és fénymázolóok részére

gyári áron kaphatók:

Gergurov Dániel

vas-, szén- és festékkereskedésében

3-2

Zomborban,

Kossuth Lajos- (fő-) utca.

HIRDETÉSEK

FELVÉTELEK

LAPUNK KIADÓHIVATALÁBAN.

1864/1904.

Pályázati hirdetmény.

A bácsalmási járáshoz tartozó Katymár községben leköszönés folytán megüresedett községi szülészónői állásra ezzel pályázatot hirdetek és felhívom ezen állást elnyerni óhajtókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzám f. évi május hó 5-ig annál is inkább nyújtsák be, mert az elkésztett érkezett folyamodványok figyelembe vételét nem fogom.

Ezen állás évi javadalmazása a községi pénztárból havi előleges részletekben fizetendő 258 kor. készpénz. Szüléseknél való segédkezésért 1 korona 20 fillér.

Teljesen vagyontalanoknál a segédkezés ingyen teljesítendő.

Bácsalmás, 1904. január 19.

Szutrély Lipót,

főszolgabíró.

2-2



Szőlősgazdák figyelmébe!



Viszontelárusítóknak külön megegyezés.

Javítások gyorsan és pontosan eszközölteknak.



Ehrlich Nándor fia

szőlőpermetező-gyártó,

épület- és diszműbádogos

Zombor,

Bajai-utca 10.

Javítások gyorsan és pontosan eszközölteknak.

Viszontelárusítóknak külön megegyezés.

Ajánlja saját készítményű, jó minőségű

PERMETEZŐIT.

2 évi jótállás!

25-6

2 évi jótállás!

Kérem a címre figyelni.

Kérem a címre figyelni.

Üzletáthelyezés végett

az összes raktáron lévő cikkek

a legújabb kelmék,

vásznak

fél árban

adatnak el.

Úri és női selyem nap- és esőernyők

2 frttól feljebb.

Tuna Gusztáv

fő-utca, Tetsch üzlete mellett.

Kérem a címre figyelni.

Kérem a címre figyelni.